

Izdat je vsak dan razen ne-
dolj in praznikov.
Issued daily except Sundays
and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XV. Cena lista
je 25.00.

Entered as second-class matter January 25, 1919, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 27. aprila (April 27) 1922.

Subscription \$5.00
Yearly.

Uredniški in upravilski pro-
stor: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

ŠTEV.—NUMBER 99.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Operatorji kličejo vlado na pomoč.

Novica iz Washingtona, da namerava Harding končati stavko rudarjev, je vsekakor znamenje, da operatorjem že preseda stavka, na katere obsežnost niso računali. Glasilo organizacije je odkrilo, da je zvezni zakladničar Mellon ravnatelj mnogih premogovniških družb, vseled česar je vlada dovolila operatorjem, da so pogazili pogodbo z unijo.

Washington, D. C. — V torek popoldne se je razählila vest, da je vlada izdelala načrt za končanje stavke rudarjev. Reporterji so leteli v Belo hišo, toda izvedeli ničesar gotovega, izvzemši da se administracija morda kmalu obrne na operatorje in voditelje rudarjev z apelom za konferenco.

Misteriozni vir, iz katerega je izšla vest o Hardingu intervenciji, ne ve povедati nič drugega kakor da ima predsednik konkretičen načrt za rešitev spora med premogarji in operatorji, toda v tem načrtu ni vladne kontrole nad rovi. Načrt se tiče temeljnih problemov premogarske industrije.

Cresson, Pa. (Feder. Press). — Tukajšnje "Penn-Central News", kooperativna lastnina okrožne rudarske organizacije v distriktu št. 2, so prinesle senčno vest, da je zvezni zakladničar Andrew W. Mellon, eden glavnih delničarjev velikih premogovniških družb — in to je največji vzrok, zakaj je Hardingova administracija dovolila operatorjem, da so prelomili pogodbo z rudarji in izzali stavko.

List najprvo pravi, da sta predsednik Harding in justični tajnik pod velikim vplivom Mellona, ki je predsednik glavnih lastnikov, nato pa v detaljih naiteva Mellonovo premoženje. List piše med drugim:

"Zakladničar Mellon je bivši sodražnik H. C. Ficka, ki posebuje ogromne rove in koksovine v connellsburgskem okolišu; on je ravnatelj-korporacijski imajo več kot polmiliard dolarjev kapitala; v Pennsylvaniji plačuje največ dohodninskega davka; ustanovil je mesto Donoro, kjer je jeklarsko središče; ima finančne zveze z mnogimi premogovniškimi družbami na polju trdega premoga.

Mellon je bil do januarja 1921 ravnatelj Pennsylvanske železnice, katera je lastnik Berwind White Coal Co.

Mellon je še danes ravnatelj Pittsburgh Coal Co., katera posedeju 54 rudnikov v južnopravdini Pennsylvaniji, v Allegheny countyju in okrajih Fayette, Washington in Westmoreland.

Mellon je tudi ravnatelj Minnesotske By-Products Coke kompanije, ki je kapitalizirana z milijonom dolarjev, in še dve družbi, ki posedujejo koksovine."

Skratka, Mellon — kot poroča omenjeni list — je direktor v 49 kompanijah, ki posebujejo premog, jeklo, kemikalije, olje, javne naprave in banke.

New York, N. Y. — Skupni podobor operatorjev s polja trdega premoga in zastopnik rudarske unije, ki pretresajo bodočo medzno leštevico, je suspendiral pogajanja v torek popoldne. Podobor se je razšel, ne da bi bil določil datum prihodnjine seje.

Washington, D. C. — Zborniški odsek za delo je pričel z zaslišavanjem prič glede obtočnice na pram zveznemu sodniku Charlesu P. Orru v Pittsburghu, ki je odrekel stankovanje rudarjem državljanske papirje samozato, ker stankajo. Odsek ima pred seboj rezolucijo, ki zahteva, da se Orr zasliši in odstavi, ako se mu do kaže krivda.

Zaslišan je bilo več rudarjev iz Pennsylvanije. William Schilling je pričal, da mu je sodnik rekel: "Kakor hitro se vrnete na delo, pridejte nazaj in dobili boste papir."

Enako sta pričala še dva druga rudarja. Odsek je dobil seznam 1 men 25 rudarjev, ki niso dobili državljanskega papirja, ker so v stavki.

MEHIKA MORDA PRIDE V KONFLIKT S FRANCIOJ.

Mehika vlada je naslega tekstilno tovarno, ki je last francoskih kapitalistov.

OBREGON SE JE POTEZNIL ZA DELAVCE.

Mexico City, Mehika, 26. apr. — Predsednik Obregon je pred par dnevi odredil zasebno velike tekstilne tovarne La Abeja, v kateri je bila stavka več mesecov in delaveci se nikakor niso mogli spoznati z delodajalcem.

Obregon je na temelju delavskih zakonov večelj gubernorju zveznega distrikta, da prevzame tovarno in jo upravlja v imenu ljudstva. Stavkarji so se takoj vrnili na delo in njihove zahteve so bile priznane.

Toda ta korak mehiške vlade morda izvode konflikt s Francijo, kajti tovarna La Abeja je last francoskih kapitalistov. Tukajšnji poslaniki namestnik Francije je učil protest pri mehiški vladi proti zapestni tovarni. Nepotrdjena vest se glasi, da je mehiškin zagrožen, da bo kontinuitati list, niko ne posevne vmes mehiško vrhovno sodišče in prepovedi vladni upravljanji tovarno.

Predsednik Obregon je v svoji načrbi za zasebno tovarne zapisal med drugim: "Stališče, ki so ga kazvili delaveli v tovarni La Abeja, je upravičeno in se vjema z zakonom.

Tukajšnji politični opozovalci napeto žakajo izida te afere; pričakujejo namreč, da bo rešitev te zadeve dalekosežnega pomena za druge kapitaliste, ki posedujejo industrijska podjetja v Mehiki.

Zlasti se zanimajo ameriški kapitalisti Vsi kapitalisti naravnih držav v tem slučaju s francoskimi lastniki zapečljene tovarne.

V ZNAMENJU CIVILIZACIJE.

Oakland, Cal. — (Federated Press). — Philip J. Reilly, izdajatelj lokalnega lista "The Free Press", je bil zadnje dni ugrabljen na cesti blizu svojega doma, ko se je ponodi vračal domov.

Tukajšnji politični opozovalci napeto žakajo izida te afere; pričakujejo namreč, da bo rešitev te zadeve dalekosežnega pomena za druge kapitaliste, ki posedujejo industrijska podjetja v Mehiki.

Zlasti se zanimajo ameriški kapitalisti Vsi kapitalisti naravnih držav v tem slučaju s francoskimi lastniki zapečljene tovarne.

BOGATA ŽILA ŽELEZNE RUDE ODKRITA V MINNESOTI.

Duluth, Minn. — Debela plast železne rude je bila te dni odkrita v okolici Cuyne blizu Crosbyja. Večinski pravijo, da je najdena žila najbogatejša na železu, kar je rudnikov v severni Minnesoti. Prva poizkušnja je pokazala, da vsebuje 58 odstotkov čistega kovinskega železa. Žila je debela šez dvesto ševelj in se nahaja v posetvju Rogers-Brown Ore kompanije, nedaleč od starega rudnika Kennedy.

VRHNIK.

Chicago in okolica: V petek jasno in hladno. Severozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 44, najnižja 37. Solnce izide ob 4:53, zade je ob 4:53.

OBRAVNAVA PROTI RU- DARJEM V W. VIRGINIJI.

Zagovorništvo zahteva, da se rudarji oproste, ker je obtočnica načno spisana.

CHARLES TOWN JE POLN STRELCEV.

Charles Town, W. Va. — (Federated Press. Poroka Tom Tipper). — Odvetniki rudarjev, obtočni izdajstva, proti katerim se vrši obravnavava v tem mestecu, so zahtevali v torek, da sodnik zavrne obtočnico, ker je napačno spisana. Obtočnica je dolg dokument, toda nikjer ne vsebuje besede "izdajalski" ali "izdajstvo", česar so obtočeni rudarji. Zagovorništvo je vseledtega predlagalo, da se obtočnica zavrže, ker je neveljavna. Sodnik Wood je odgovoril, da vzame predlog v pretres.

Stiriindvajset rudarjev je obtočenih "izdajstva." Tukajšnji je odvzel obtočenost verige, v kateri so jih pripeljali v Charles Town.

Javno mnenje v tem mestu je kolikor toliko na strani rudarjev. To se je pokazalo takoj prvi dan procesa, ko so prebivalci prostovoljno povabili veliko armado prič, ki je prišla z rudarji, da se lahko nasele v njihovih stanovanjih.

Operatorji, ki so že mesec pre skovali zaobrniti javni sentiment proti rudarjem, so alarmirani in pripeljali so v Charles Town celo krdela barab, privatnih strelec in pretepačev. Z vsakim vladom pride tolpa sumljivih moških in na stotine se jih plazi po ulicah kakov podgane. Domača policija jih grdo gleda in policijski čef je veljal arretirati vsakogar, kdo nosi strelno orožje seboj.

Načino je, da se obravnavava proti obtočenim rudarjem vrni v ravno tistem poslopu, v katerem je bil John Brown obojen na smrt leta 1859. in obešen par sto krovov od poslopja. Brown je bil tudi obtočen punta, izdajstva in umora, ker se je bojaval za odpravo zamorske sužnosti. Toda šest let pozneje so bili suhi svinji avoden!

Welch, W. Va. — Trije kompanijski streleci, ki so ustreli v zadnjem avgustu Sid Hatfield, prednjega policijskega načelnika v Matewanu in prijatelja organiziranih rudarjev, so bili 24. aprila oproščeni pred tukajšnjim kriminalnim sodiščem. Ravnno ti trije streleci so bili oproščeni v minulem decembru, ko so se morali zagovarjati zaradi umora Ed Chambersa, kateri je bil ustreljen istično kakor Hatfield.

Izid tega procesa dokazuje, kako mogočna je roka lastnikov rudnikov v West Virginiji, ki skrbijo, da se morilec rudarjev ne zgodi nič zlega.

Charles Town, W. Va. — Sodnik Wood je razodil, da obtočnica ostanje kljub pomanjkljivemu besedilu, obtočni rudarji bodo imeli separativne obravnavave in prvi se ima zagovarjati William Blaxlard, odbornik rudarske unije, kateri je obtočen, da je bil "general armade rudarjev", ki je lanskot leto korakala šez okraj Logan.

RUSKO JAPONEKA VOJNA SE BLIŽA?

Sovjetska Rusija bo pomagala izgnati cariste in Japonce iz Sibirije.

23 OSRED UTONIL.

Tokijo, 26. apr. — Tukajšnji listi so objavili vest iz Čine, da se je Sovjetska vlada v Moskvi odločila kooperirati z Vzhodnosibirske republike v ofensivni proti bolgradistom v Vladivostoku in Japoncem v Železnikem pasu.

Ruske rdeče čete bodo pomagale čitaki armadi zapoditi japonske čete iz Vzhodne Sibirije.

Waukegan, Ill. — Sodna ob-

ravnavava proti illinoiskemu gover-

noru Smallu, ki je bila otvorjena

zadnjem pondeljek pred tukajšnjim

okrožnim sodiščem, se vloži zelo

počasi. Tri dni je trajala izbiranje

porotnikov in izbran je bil samo

eden. Governor je obtočen, da je

poneveril državni denar.

Voltite v Egi.

Berlin. — Pri zadnjih mestnih

voltivah so zmagali socijalisti. Do

bili so vsega skupaj 20 glasov, na

članovih pa 18. Vse druge stranke

so izvolile malo število kandida-

fov.

PRIPRAVE ZA PRAZNO- VANJE PRVEGA MAJA.

Spoštna delavska zveza v Franciji je še odredila generalno eno-

dnevno stavko.

PRVOJAVA PROKLAMACI- JA DELAVSKE STRANKE V AMERIKI.

Charles Town, W. Va. — (Federated

Press). — "Confederation Generale du Travail" (Spoštna delavska zveza), katera uključuje strokovne unije v Franciji, je poslala vse organizirane de-

lavce na generalni štrajn v sredini

aprila.

Pariz, 26. apr. — "Confedera-

tion Generale du Travail" (Spoštna

delavska zveza), katera uključuje

strokovne unije v Franciji,

je poslala vse organizirane de-

lavce na generalni štrajn v sredini

aprila.

Pariz, 26. apr. — "Confedera-

tion Generale du Travail" (Spoštna

delavska zveza), katera uključuje

strokovne unije v Franciji,

je poslala vse organizirane de-

lavce na generalni štrajn v sredini

aprila.

Pariz, 26. apr. — "Confedera-

tion Generale du Travail" (Spoštna

delavska zveza), katera uključuje

strokovne unije v Franciji,

je poslala vse organizirane de-

lavce na generalni štrajn v sredini

aprila.

Pariz, 26. apr. — "Confedera-

tion Generale du Travail" (Spoštna</

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vrnejo.

Naročnina: Zednjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$8.00.

Način na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske National Benefit Society.

Owned by the Slovenske National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

55

Datum v oblepjanju n. pr. (April 20-21) pačen vologa imena na naslovu pomeni da vam je s tem davorom poteka naročnina. Ponovite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

BREZPOSELJOST V ŠVICI.

V Švici je bilo koncem leta 1921 tri sto odstotkov več brezposelnih delavcev kot pred enim letom. Število brezposelnih delavcev je znašalo 187,561. To je izredno veliko število za tako majhno deželo, kot je Švica.

Kadar kapitalizem udari delavce, jih udari povsod. V deželah, v katerih je denar ob vrednost, dovoli delavcem delati. Kajti produkti izdelani za nizko mezdo, ki se izplačuje v denarju, z zelo majhno vrednostjo, se delajo dobre kupčije, ki nosijo masten profit. V deželah, v katerih je denar obdržal svojo vrednost, so pa delavci pometani iz tovarn in tovarne in druga podjetja so zaprta, ali pa obratujejo zelo omejeno.

Ameriški dolar je obdržal vrednost v zamenjavi s tujim denarjem. Tako tudi Švicarski denar. In posledica? Veliko število delavcev je brez dela. V Britaniji je vrednost denarja padla, pa vendar ne toliko kot na pr. v Nemčiji, Nemški Avstriji, Ogrski, Poljski, Jugoslaviji itd., zato radi tega je tudi brezposelna armada velika.

Tako kapitalizem tepe delavce po vseh državah, le način tepenja je različen.

V Švici je samo tobačnih delavcev 16,000 brez dela. In zakaj? Eksport Švicarskega tobaka, cigaret in smotk se je zelo znižal, kajti denar v sosednjih državah nima vrednosti.

Zagovorniki kapitalističnega gospodarskega sistema pa kljub tej resnici trdijo, da se ne more sedanjem gospodarski sistem nadomestiti z boljšim. Za kapitaliste se res ne da nadomestiti z boljšim gospodarskim sistemom, za delavake in kmečke mase bo pa toliko bolje, kolikor preje se sedanjem gospodarski nered, ki ga zagovorniki kapitalizma imenujejo red, odpravi. Kadar bo sedanjem gospodarski sistem odpravljen in nadomeščen z boljšim, ne bosta delavcev več trli brezposeljost in razvrednotovanje valute.

FINSKA IN JUGOSLAVIJA.

Finska si prizadeva pripraviti svoje izseljenike, da se povrnejo v star kraj. V ta namen jim je napravila posebne koncesije. Dala jim je olajšave pri davkih in garancijo, da dobe zemljišča, na katerih se lahko naselijo po svojem prihodu. Finska se zaveda, da so v svet oddile dobre delovne moči in da je treba zdaj te delovne moči privabiti nazaj na domačo grudo, da pomagajo pri rekonstrukciji.

Po vojni so finski izseljeniki poslali domov že več kot dvajset milijonov mark.

V Jugoslaviji ni opaziti zanimanja, da privabijo izseljenike iz Amerike domov. Izseljeniki, ki so se vrnili v Jugoslavijo, pripovedujejo, da so morali plačati celo davak od denarja, ki so ga prinesli s sabo domov. Veliko Slovencev se je po vojni vrnilo v Jugoslavijo, toda tisti, ki imajo denar za povratek, prihajajo nazaj.

Nekaj je torej narobe v Jugoslaviji, še precej narobe, ako se vračajo izseljeniki, ki so nestрпно čakali, da konča svetovna vojna in se vrnejo domov. In dokler ta "narobe" v Jugoslaviji ne bo odpravljen, še misliti ni, da se bodo izseljeniki vračali za trajno bivanje v Jugoslaviji.

KDO JE TOLE POVZROČIL?

Neki mednarodni komercijalni časnik pravi, da so najbolji nemški delavci slabeje plačani povprečno kot najslabeje plačani kitajski kuliji.

To pokazuje, kakšne gospodarske razmere je ustvaril kapitalizem po sklenjenem premirju. V vojnem času so uživali v Nemčiji madke in pes. Tako so poročale brzjavke. Po sodbi mednarodnega komercijalnega lista se zdi, da je zdaj še večje gorje v Nemčiji, kot je bilo ob vojnem času.

In kdo je povzročil takе razmere v Nemčiji po vojni? Ali mir? Ne, ampak kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije.

Včasi poročajo, da so izbruhnile v Nemčiji velike stavke ali da se delave pripravljajo nanje. Temu se ni prav nič čuditi. Kdor preudari tak gospodarski polodaj tretzno, kot ga opisuje internacionálni komercijalni list, se čudi, da v Nemčiji delavci sploh še delajo. Če mora človek umrijeti od lakote, je bolje da umre hitro in v brezdelju, kakor da se muči in počasi umira.

SLIKE IZ NASELBIN.

Hudson, Wyo. — Čitalci Prosvete lahko gledajo skozi dvojno okno in naprej vse svoje občne sile, vendar ne bodo opazili dopisa iz našega kotička. Saj ni čudno. Živimo kakor v paradizu, zagrjeni kroginkrog tako močno, da še niso iznjedri topovi, s katerimi bi se nas lahko dosegli.

Zivimo v goraki dolini kod tečejo potoki, izvirajoči izpod visokih gor se družijo in približajo se reki Bigham River.

Ko sem potoval prvič skozi to dolino (11. avgusta 1908), je bila pšenica približno štiri čevljive visoke ob najlepšem času, ko zori. Na tem prostoru so nato zgradili glavno cesto, ob kateri so nato vstajale male lesene koče in trgovinice. Sedaj imamo štiri trgovine, tri salune, dve hranilnice in druge potrebne rokodelske delavnice v tem mestu.

Tako bi morda ril skozi Živilje, nje samec brez vsakih od njega odvisnih oseb. Kaj pa je z gospodarji, ki imajo družine? Recimo, da gospodar dobro uspeva z zasluženim denarjem, skromno hrani in oblaže svoje otroke in vsak dan služi. Kaj ima on od tega življenja? Starost, aki jo nista in to je vse, otroki, za katere se je mučil vse svoje Živiljenje pa vidi, da se mučijo ravno tako kot se je on.

Ras imamo šole, kjer se človek lahko pomaga do boljšega Živiljenja, toda šole niso za delavce, ker on nima denarja, da bi plačeval za svoje otroke.

Iz vsega tega vidimo, da za nas ni drugoga na svetu kot pohanje za kruhom in trpljenje vseksor. Kaj pomaga delavcu malo Živiljenje plače, če pa je cena Živiljenja potrebitnim vedno višja? Toda vas to bi se dalo odpraviti in nadomestiti z boljšim družbenim redom. Samo sloga in zavedenosti med delavstvom bi bilo treba. Na ta način se gospodar na Želje delavstva niti ne ozira in gospodar je tako šibak, da ga ni vredno poslušati.

Svet pa je še vedno napredoval, zato tudi mi ne smemo obupati, da bi ne bilo boljše. Ker imamo že vsekdaj kakega milijonarja ali podjetnika po svojih trgovinah, da bi od vas kupoval, ali ste jih že videli po svojih salunih, ali že jih je prišel kdaj k kmetom milijonar nakupovat vos sene, predlagaš ali kakše druge Živiljenke potrebité. Sami delave so prišli nakupovat k vsem, torej so samo oni pomagali do uspeha malim trgovcem, obrtnikom in kmetom. Zato pa vi vse, ki ste tako tesno navezeni na delave ruderje, pomagajte v tem težkem boju, da bo pozneje tudi vam pomagano.

Z Dvaindvajsete ceste v Chicago nam je poslal nek dušni parter nekaj izrisov Edinstva od dne 11. aprila. Se mu zahvalimo za trud, vendar mu moramo zagotoviti, da je naša delaša še premirila za take neštanosti. Vemo, komu je namenjena vest na prvi strani, kjer se popisuje lep pogreb nekega P. Hvala na takoj čast. Izpostavite se nad rdečkarji, a posabiljate, da je bil Kristus sam rokodelec in istotako svojedobni socialist. Pogosto sem bil že pri prosalvljanju Kristusovega vstajanja, a vsikdar sem viden, da je prinesel v rokah rdečo zastavo. Govoril je tudi on na ljudstvo in proti izkorisčevalcem, zato pa je naletel na odpor takih ljudi kot so patri na Dvaindvajseti cesti v Chicagu. — Lazar Murko.

Philippi, W. Va. — V ti naseljini so štirje unijaki rovi, kjer se je obrazovalo po treh do 31. marca, tedaj pa smo s potekom pogodbe odločili orodje. Takoj naslednjega dne je vse delo počelo in kompanija je zabilo vse v rove. Samo po eden delavec je postal na delu pri sesalkah. Vsi enega mnenja, da se ne vrnemo prej na delo, dokler ne izpolne naših zahtev, smo ostali domov.

Opozorjam vse neunijske premogarje v južni Zapadni Virginiji, da nas posnemajo, odstranijo in stopijo pa našo stran. Sedaj je čas, da se vse odpremo našenjškim ekonomikom, v katerih nas hočejo vkliniti na moderni način operatorji.

Drginjina v naši naseljini bi se prav lahko primerjala zni igri pa in sajca in slovku se vedno vasiljuje misel, koliko časa sploh še mora trajati tak položaj. Koliko časa se bodo še vzdriali na površje to se nas tako krivide razmene? Slikim ljudi, ki trdijo, da bodo brez vsakega poznanja razmer, da delave zaslužimo dovolj,

drugi pa zoper vpijejo, da zemlja rodi vsega dovolj za vse. Kdo ima prav?

Ne zadostuje če bi človek rekel prvi ali drugi, temveč treba je dokazov. Vzemimo predvsem plače. Ne gre se tu nato, koliko zasluži prvi ali drugi v tej ali oni stroki, kajti zaslužek moramo meriti samo po tem, koliko delavec od njega ostane. Recimo, da zasluži delavec letno \$1000. Kako pa porabi to denar?

\$450 mu gre za Živilja, kar je toliko kot 40 odstotkov vsega zaslužka; dvajset odstotkov ali \$200 od zaslužka mu gre za stanovanje; 15 odstotkov pa za obliko. Ostane torej še dvajset odstotkov ali \$200. Kam pa s tem denarjem. Plačati je treba društvo, kak list, včasih gre kaj za zabavo, obisk k prijatelju in tudi na bolesnično vezo venjan. Sploh pride takih izrednih stroškov ne steto, da jih sploh ni mogode v enem letu kriti z \$200.

Tako bi morda ril skozi Živilje, nje samec brez vsakih od njega odvisnih oseb. Kaj pa je z gospodarji, ki imajo družine? Recimo, da gospodar dobro uspeva z zasluženim denarjem, skromno hrani in oblaže svoje otroke in vsak dan služi. Kaj ima on od tega življenja? Starost, aki jo nista in to je vse, otroki, za katere se je mučil vse svoje Živiljenje pa vidi, da se mučijo ravno tako kot se je on.

Ras imamo šole, kjer se človek lahko pomaga do boljšega Živiljenja, toda šole niso za delavce, ker on nima denarja, da bi plačeval za svoje otroke.

Iz vsega tega vidimo, da za nas ni drugoga na svetu kot pohanje za kruhom in trpljenje vseksor. Kaj pomaga delavcu malo Živiljenje plače, če pa je cena Živiljenja potrebitnim vedno višja? Toda vas to bi se dalo odpraviti in nadomestiti z boljšim družbenim redom. Samo sloga in zavedenosti med delavstvom bi bilo treba. Na ta način se gospodar na Želje delavstva niti ne ozira in gospodar je tako šibak, da ga ni vredno poslušati.

Tukaj nastanjeni rojaki lastajo nekateri svoja poslopja in celo trgovine imajo. Dva rojaka v bližini lastajo svoje farme, katerim, mislim, da je še najboljše. Nekateri pa nimamo drugega kot živilje roke in nam bo seveda malo težje vztrajati na stavki.

Organizirani smo sedaj od 10. aprila sem vse. Dobijo se še izjeme, to je par takih, ki jim je družba ved kakor organizacija.

Oni niso tako zabit, da ne bi veljeli, kaj je organizacija, a mislim, da sedaj ne pridejo v naše vrste, da jim tudi pozneje ne bo dovoljen vstop. Zato bomo že poskrbeli, saj se dobro poznamo, da si delajo malo bolj na skrivaj, naj si zapomnijo, da imajo celo stene svoja učna.

Nekdo se je izrazil, da mu je družba ponudila po \$9 na dan, da bi stražil, toda ne vem koga naj bi stražil, ali družbo, boso ali rov, ki je "najbolj v nevarnosti". Po mojem mnenju ni od naših strani nič v nevarnosti. Delavce vrste so disciplinirane, za to se ni batil kakih nemirov.

Njim pa svetujem, da se čimprej pridružijo nam, ali pa naj pusti stavkarje na miru. Zapomnijo si, da nam organiziranim premogarjem ne bodo več kompanijski bosje ostrili svedrov in pikov in tudi ne bomo nakladali premoga za tako sramotno medez. S klečeplasci kot so sedaj po rovih, pa ne bi mogel delati, da si imam veliko družino. Kolikor mi je znano tudi onih par Slovencem, ki so sedaj na delu nima za preživljati drugega kakor same sebe. Ne vsemirijajmo se radi teh malih izjem, saj vedeli se bomo v bodoče ravnati in vztrajamo mirno, pa bomo dosegli izpolnjene naše zahteve.

Pogreb se je vrnil dne 18. aprila po civilnem obredu v Kammerer, Wyo, kjer je pokopan na mestnem pokopališču. Zahvaljujem se vsemu članstvu omenjenih družev za številno udelešbo pri pogrebu.

Pokojnik je bil v Ameriki kakih 12 ali 13 let in je dosegel starost 41 let. Doma je bil iz Ljubljane pri Celju na Štajerskem. Tu nima sorodnikov, v starem kraju pa očeta in dva brata. Žaljučim sorodnikom izrekam soziale, tebi pokojnik pa naj bo lahkota ameriška gruda.

Kakor razvidim iz Prosvete, ruderji povsod dobro vztrajajo na stavki in tako je tudi tukaj. Od 1. aprila je že vse mirno, kar je dober pojav in ako bomo vse zvesti svojim načelom, bomo nedvomno zmagali. Do kakoge prepričanja ne med nami premogarji ne med našimi voditelji.

V takojšnjem okolišu smo imeli posebno hude zime, katerim smo posmimo že kakih 12 let. Sedaj se je male izboljšale: velike

snega je že skopnelo in odteklo v naraste vode, tako da se je v mnogih krajih že pokazala kopnina v zemlji in je kaj primerno ob lepem vremenu se sprejati. — F. N., poročevalac.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi Elamov S. N. P. J. in čitalcev Prosvete.

Gairnbrook, Pa. — Med stavko imamo dovolj prostega časa, da se lahko med seboj pogovorimo o stavki, kar nas sedaj najbolj zanimala. Prenehali smo z delom nekateri tretjega, drugi četrtega a prila, a nekateri tudi eden denar. Recimo, da zaslužek od 14 dni pri sebi in ko je odšla iz cerkve, je zapazila, da ji je denar izginil. Precej ko sem izvedel, sem misil, da v takem prostoru, kjer se "izgubila" denar, rajše ne gre v tem okolici.

V noči med 19. in 20. aprilom je nastal ogenj v naši naseljini, ki je uničil tri poslopja popolnoma. Nekaterim družinam je zgorelo vse pohištvo in obleka ter celo denar. Recimo, da zaslužek od 14 dni pri sebi in ko je odšla iz cerkve, je zapazila, da ji je denar izginil. Precej ko sem izvedel, sem misil, da v takem prostoru, kjer se "izgubila" denar, rajše ne gre v tem okolici.

Vendar sem bil toliko srečen, da sem dobil po pošti na moji počitnice pravilen naslov lep časopis, tiskan s plavim črnalom. List se imenuje "Edinstvo". Notri se pisane lepe povesti, samo "resnice" seveda, da bi človeku pričelo kar črva skupaj vleti, čeprav bi se prej do sitega najdel dobrih stvari. Menda je že prišlo v modro pri nekaterih ameriških časopisih, da vlačijo v njih Zgagat, pa naj bodo Petri ali Pavli. Če je bil oni, ki mi je naročil "Edinstvo", tako pričen, naj se potrdi, da mi naročil "Ave Marija". Mogoče bom tudi v njih dobil kako Zgago, mogoče celo Zakrajkaj Zgago. Pa vel Zgaga se je za velikonočne praznike spodbuknil ob vsakem oglu in mesto slejje je pel juhuhuhu, kar se pač spodobi za velik

S fronte naših rudarjev.

(Invrna poročila).

Claridge, Pa. — Dne 24. aprila je bil John Batich, naš dopisnik, zelo pretepen od državnih policaev, ali "kozakov". Več bom o tej stvari poročal prihodnjih. — F. J.

Irwin Gas Coal Co. No. 9., Pa. Potrepljivost ima svoje meje in od kar je izbruhnila premogarska stavka, so se začeli tudi pri nas rudarji probujati. Tako po 1. aprili so si gričeli potihem šepeta ti, kateri šepr pa je bil pritajan in skrivnosten kakor bi se šlo za zločin. Vse je bilo napeto, le sprožiti je bilo treba. Pripravila pa se je tudi kompanija in vseposod nastavila deputije, ki so nastavljali učesa za vsakim grmom in hodili celo poslušat pod okna, kaj se govorji v sobah.

Prihod tujcev so prepovedali v strahu, da bi se ne priklatil kak unijski organizator. Se celo nekega slovenskega farmarja, ki nam je dovaljal meso, so na poti sem vrnili, da je moral z mesom domov, in se mu je potem meso skvarilo, mi pa smo ostali brez večerje. Začeli so preganjati bolj sumljive, katero preganjanje pa je trajalo samo 11 dni.

Dne 11. aprila se je znašel človek, ki je napravil veliko delo. V glavnem rovu je na opornik prilepil letak, poziv delavske organizacije, na vse neujiške premogarje k stavki. Nekateri so že prej kot je bil letak prilepljen oddali na svoje prostore, toda kakor hitro so zvedeli o letaku in položaju, so zavrstili rove, da je bila ob dvanajstih urah že večina rudarjev doma. Ostalo je samo par kompanijskih držačev, med katerimi pa je trajalo samo 11 dni.

kompanija je gledala kako bi izvrača preprič in že je bil nekdo arretiran. Pripeljali so ga v pisarno in mu zagrozili, da ga takoj pošljejo v okrajno ječo, Greenburg, če da je hodil po prostorih in prigovarjal ljudem na stavki. Ko je zahteval dokaze, mu je odgovoril rudniški nadzornik, da sta ga zatočili dva Slovence, kar pa se je pozneje dokazalo, da se je kompanija na lepem vse skupaj izmislila. Ukarali so mu, da mora takoj zapustiti naselbino.

Druži dan so se sbrali naše Slovenke, Hrvatice in nekaj Poljakinj in še pred rov pričakovali stankovke. Skušale so jih pregoroviti naj se vrnejo domov, kar pa ni pomagalo, zato so se poslužile s seboj prinesenih gnilih jajec. Imele so uspeh in drugi dan so isto ponovile, da so skoraj vse vrnilo domov. Tretji dan so se nprizadal nikdo več a premogarsko svetliko. Za ta čin je grinesel kompanijski deputij ukaz, da morajo v osmih dneh zapustiti naselbino. V dveh dneh na to se smo sami sbrali k seji, kjer smo sklenili, da se pošljata dva moža v Pittsburgh, na gl. urad 5. distrikta, ki naj tam prosita za organizacijo. Drugi dan nato smo dobili organizatorja in imeli smo sejo, ki je udeležilo vse delavstvo tukajnjih rovov razen par domaćinov. Na seji smo zaprisegli, da ostanemo zvesti člani U. M. W. of A.

Dne 19. aprila smo imeli že drugo sejo, ki smo se je tudi udeležili v polnem številu in se je priključilo še nekaj novih članov.

Upamo, da bodo prihodnje sejo še bolj obiskane, kajti ta dan so se žene iz sedanja naselbine, Pleasant Valley, zbrale in so vstavile vse voznike. Zoperstavljali so se, vendar so "zmagale" ženske in tako so odšli domov vse, za njimi pa so prizili še nakladnika. Rov, ki je last Pittsburgh Coal Co. je s tem prazen in dela v njem samo še nekaj Poljakov.

Bil sem na stavki leta 1910—11 v Westmoreland skozi 18 mesecev in vsem, kaj je stavka. Toda oni čas stavkati smo bili igralski premogarski baronom, katerim je drugo delavstvo kroginkrog na delalo. Takrat smo propadli, danes pa je drugače in ni nam treba drugega kot složnosti, ga bomo dosegli, kar po pravici zahlevamo.

V tukajnjem okraju Morgantownu se podjetniki kaj pridno pripravljajo. Dobili so že precejšnje številje deputijev. Dobili so že nekaj, ker tu ni kakih nemirov in mi lahko v miru stavkamo brez vsakih deputijev. Lepšega miru kot vlasti sedaj prisnati pa si sploh ne moremo misljiti.

Razum, toda le radi prevelikega odskakovanja kare, v kateri bi si bili kmalu radi 'dobro' tlakovani ceste skoraj glave pobili. Ni mogoče, da bi si izboljšali položaj in bi bil kak napredek po naših naselbinah, dokler ne bomo dosegli

od kompanij delovnih pogojev, da bodo primerni za življenski obstoj. — V. L.

Aguilar, Colo. — Dolgo sem čakan, da bi se napreden rojak oglašil iz te naselbine, ki je podobna obliku ladijinega riveca. Kakor povsod smo se tudi tu odzvali na stavko stodostotno že dne 1. aprila, 10 milij načoli so tod rov last različnih družb, a vse rudarji so na stavki v rovi zaprti. Do 1.500 nas stavka. Nemirov do sedaj še ni bilo.

Bližnji rov C. F. J. družbe obratuje 50 odstotno. Zaposlili so v njem delavec, ki so kompaniji priznali zvestobo že leta 1913—14, od takih torej ne moremo pridržati drugega. Ljuljka se seveda še vedno najde med pšenico in tako se je znašel tudi Tonč, ki pravi, da je bil nekoč "suksfir" pri vojakih, da se je pridružil privržencem kompanije. Če prej ni imel denarja kot se izgovarja, ga sedaj tudi ne bo imel. Svetoval bi mu, da pusti delo in se pridruži tudi ter vstaja na naši strani do konca.

Rojaki po teh krajih so precej dobro organizirani v podprtih družtvih in pri nas imamo društvo SNPJ. In SNPJ. Od rojakov mi je prišlo na ušesa, da se člani teh družev prijeli sedaj za delo in prav zadovoljen sem z novico, da se bo z njimi postopalo po pravilih organizacij. — F. M.

Library, Pa. — Čakamo izida velike borbe in počivamo. Dasi smo vseh narodnosti, smo enih mali: da ne prejmemo prej za krampe, dokler ne priznajo našega dela. V dobi svetovne vojne je bilo po časopisih velikansko navdušenje za razne fonde, toda danes ne vidimo takega navdušenja v naši borbi, o lahko sposnamo očividni namen operatorjev, da nas hočejo saslužiti. Ukineti nas hočejo kot navadno žival, da bi garali po 12 ur dnevno ali še več za sramotno nizko plačo in tako nam preprečiti vsako možnost do nadaljnega odpora.

Zato pa na plan, delavec, naj se nekdanje navdušenje za vojno spremeni za obrambo proti velikemu navalu podjetnikov. Porodajte položaj iz svojih naselbin, da se tem navdušujemo in kljemo svoje drugove v naše vrste. List Prosveta naj najde zadnjega delaveca globoko dol pod zemljo, da bo spoznal resnico in se pravčasno pričel braniti.

Vsa čast našim sotropinom v Zgadni Virginiji in Westmoreland okraju ter povsod, kjer še niso bili organizirani a so pravočasno pristopili na našo stran. Ali veliko jih je še, da delajo, trgajo kočičke kruha od naših ust in ust naših družin. Kolikokrat udariš s krampon pod zemljo, tolkokrat trgaš že na pol raztrgan obliko raz bednih naših družin. Kolikor voz naložiš, tolko teja bo veriga, ki jo pomaga kovati.

Odrožite orodje, dokler je še čas, kajti gorje vam in nam, ako podležemo v tej borbi, kjer nas pomagate uničevati vi. Klaridžanom in še vsem drugim, ki garaže za kompanije, kličem, naj delajo čast jednoti, katere so člani. Vi pa, ki ste že stopili na našo stran, vstajajte in nikdo naj se ne spozabi, da ne bo nosil imena kakor nega se sramuje pošten delavec.

Dasi je tako velika zavednost med rudarji, je položaj za stavkarje v westmorelandskega okraju kritičen, kajti kompanije se poslušujejo vseh svijaj, samo da bi delavce prevarile in jih dobile načaj v svoje limanice. Pričeli se jim obestati mastne plače, samo da bi šli soper na delo, pri čemur pa želim, da bi ne pregovorile nikogar. Za plače naj se pogajajo z voditelji organizacije; mi se ne pogajamo z njimi dokler ne bodo dosegli sporazuma z vodstvom unije.

Na vstavašite se vsakega stražila, s katerim bi vas rada pridobile kompanije po svojih hišnih in zaposlnih si, da se hišci dobro plačani za vsako agitacijo med vami. Priporočljivo bi tudi bilo, da bi se zaposnili te družbine hišljene in poznajejo z njimi obrazunili. Naj si zaposnimo, da kdo drugim jamo kopije, sam vanjo pade. Mi se bomo znali varovati in živeti složno do odločitve. — J. K.

Čejo, mi vstrajamo mirni v naši obrambi doma in upamo na zmago, ki mora priti. — Prosveta.

Pleasant Valley, Pa. — Položaj v Westmoreland okraju je danes vse drugačen kot si predstavljajo nekateri organizirani bratje, ker še ne vedo, da je 90 odstotkov odložilo orodje in se organiziralo pod distrikt št. 4 U. M. W. of A. Pričakovati je, da bodo tako storili tudi ostali kar je tudi njihova dolžnost, katere se morajo zavestati. Dne 18.—19. aprila se je slišalo v tukajnjem rovu pittsburgske kompanije, da je večina premogarov ostala doma in da ne gredo več na delo, dokler bodo stavkali organizirani premogarji. Nek pristaš kompanije je slišal to in vse koj nesel podjetnikom na uho, da njegovi rojaki simpatizirajo s stavkarji.

Pričel je hoditi po hišah in grozil, da jih bo kompanija spravila s svojega sveta, kjer stoje hiše rudarjev. Pridobil jih je sedem, ki so mu še verjeli ter se odpavili na delo. Ob omni urij zjutraj smo priljubljeno dne 19. aprila koliko jih bo prišlo na delo in videli smo, da so razum nekaterih Slovencev, ki jim gre čast za zavednost, vse še na delo.

Odhajajoči na delo so bili gočovi, da za njimi pridejo vozniki, ki bodo odvajali premog na svetlo, toda ta dan so se zmotili. Zavedne Slovenke in Primorce so vstajajo nastopile proti voznikom kijub vsem grožnjam od strani predstavnikov in tretih "kozakov" jih odvajali. Ob omni urij zjutraj smo priljubljeno dne 19. aprila koliko jih bo prišlo na delo in videli smo, da so razum nekaterih Slovencev, ki jim gre čast za zavednost, vse še na delo.

Vseeno imamo še v Pleasant Valleyju še veliko trpinov, ki se ne zavedajo drugega kakor da morajo delati in biti pohveni na prav kompanijam ter hvalečni, da se jim sploh pusti delati. Ne osiromašo se na svoje otroke, ki morajo deliti mučenjem in vedenjem napornemu delu živeti doma in revščini.

Dne 20. aprila so pričeli s gibanjem v našem tako selo znanem Claridgu, in novi koloniji McKelly. Pričeli so stopati v rudarsko organizacijo, toda kakor mi je znano, jih je še vedno nekako v nekaj delu, katerih število pa ni vredno omeniti v primeri s projektnim. Pričakujemo, da bodo do zadnjega vsi spregledali in tako zopominili stavko v 100 odstotno. Hravnotako je z Westmoreland in Jack Šahatom, v katerih so se tudi pričeli organizirati.

Dasi je tako velika zavednost med rudarji, je položaj za stavkarje v westmorelandskega okraju kritičen, kajti kompanije se poslušujejo vseh svijaj, samo da bi delavce prevarile in jih dobile načaj v svoje limanice. Pričeli se jim obestati mastne plače, samo da bi šli soper na delo, pri čemur pa želim, da bi ne pregovorile nikogar. Za plače naj se pogajajo z voditelji organizacije; mi se ne pogajamo z njimi dokler ne bodo dosegli sporazuma z vodstvom unije.

Na vstavašite se vsakega stražila, s katerim bi vas rada pridobile kompanije po svojih hišnih in zaposlnih si, da se hišci dobro plačani za vsako agitacijo med vami. Priporočljivo bi tudi bilo, da bi se zaposnili te družbine hišljene in poznajejo z njimi obrazunili. Naj si zaposnimo, da kdo drugim jamo kopije, sam vanjo pade. Mi se bomo znali varovati in živeti složno do odločitve. — J. K.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

500,000 strojnikov v Angliji in prih.

Delodajalcji v Angliji so kljub intervenciji vlade izpričali 500,000 strojnikov, ki so člani 47 neodvisnih strojnikovih unij. Večina delavcev je drugo delavstvo kroginkrog na delalo. Takrat smo propadli, danes pa je drugače in ni nam treba drugega kot složnosti, ga bomo dosegli, kar po pravici zahlevamo.

V tukajnjem okraju Morganstownu se podjetniki kaj pridno pripravljajo. Dobili so že nekaj številje deputijev. Dokaj so že nekaj.

ČAS V CHICAGU SE POMAKNE ENO URO NAPREJ V NEDELJO.

Prihodnjo nedeljo se prične taka zavrsna Brady premogovna korporacija je pustila napraviti žarkomet in s tem vstavlja v Švicarje. Kaj to pomeni, ne vem.

Novi čas bo trajal letos do 24. septembra.

MONARHISTI DALI PORESTVO ZA SEMJONOV.

Ruski caristi zložili denar za zbirskoga krvnika.

New York, N. Y. — (Federated Press). — Poroštvo, obstoječe iz dvajset tisoč dolarjev v gotovini in pettisoč v liberti-bondih, ki ga je prejel šerif Nagle, predno je izpostavljen "generalu" Semjonovu iz zbirskoga krvnika. Semjonov je, da sta dali organizaciji ruskih monarhistov Rusko narodno društvo in Zvezda za zedinjenje Rusije. Obe organizaciji vodita bo proti ruski sovjetski vladi.

FINANČNO STALIŠČE POLJSKE.

Washington, D. C. — Trgovski department je prejel od svojega zastopnika v Varšavi poročilo glede finančnega stanja Poljske države. Kakor poroča zastopnik Smith, se finančni položaj "boljša", kajti deficit vlade se bo v prihodnjem letu zmanjšal na samo 188 milijard poljskih mark.

Trgovski atašej navaja razloge o znižanju deficitu, da se je marka nekoliko dvignila in da pride cejl načakup v inozemstvu, vendar je to tako vredno, da je vredno vdržati.

Odhajajoči na delo so bili gočovi, da za njimi pridejo vozniki, ki bodo odvajali premog na svetlo, toda ta dan so se zmotili. Zavedne Slovenke in Primorce so vstajajo nastopile proti voznikom kijub vsem grožnjam od strani predstavnikov in tretih "kozakov" jih odvajali. Ob omni urij zjutraj smo priljubljeno dne 19. aprila koliko jih bo prišlo na delo in videli smo, da so razum nekaterih Slovencev, ki jim gre čast za zavednost, vse še na delo.

Vseeno imamo še v Pleasant Valleyju še veliko trpinov, ki se ne zavedajo drugega kakor da morajo delati in biti pohveni na prav kompanijam ter hvalečni, da se jim sploh pusti delati. Ne osiromašo se na svoje otroke, ki morajo deliti mučenjem in vedenjem napornemu delu živeti doma in revščini.

Dne 20. aprila so pričeli s gibanjem v našem tako selo znanem Claridgu, in novi koloniji McKelly. Pričeli so stopati v rudarsko organizacijo, toda kakor mi je znano, jih je še vedno nekako v nekaj delu, katerih število pa ni vredno omeniti v primeri s projektnim. Pričakujemo, da bodo do zadnjega vsi spregledali in tako zopominili stavko v 100 odstotno. Hravnotako je z Westmoreland in Jack Šahatom, v katerih so se tudi pričeli organizirati.

Dasi je tako velika zavednost med rudarji, je položaj za stavkarje v westmorelandskega okraju kritičen, kajti kompanije se poslušujejo vseh svijaj, samo da bi delavce prevarile in jih dobile načaj v svoje limanice. Pričeli se jim obestati mastne plače, samo da bi šli soper na delo, pri čemur pa želim, da bi ne pregovorile nikogar. Za plače naj se pogajajo z voditelji organizacije; mi se ne pogajamo z njimi dokler ne bodo dosegli sporazuma z vodstvom unije.

Na vstavašite se vsakega stražila, s katerim bi vas rada pridobile kompanije po svojih hišnih in zaposlnih si, da se hišci dobro plačani za vsako agitacijo med vami. Priporočljivo bi tudi bilo, da bi se zaposnili te družbine hišljene in poznajejo z njimi obrazunili. Naj si zaposnimo, da kdo drugim jamo kopije, sam vanjo pade. Mi se bomo znali varovati in živeti složno do odločitve. — J. K.

Tokijo, 26. apr. — Japonska zbornica je pravkar zavrgla predloga, ki je bila naperjena zoper "nevarne misli". Predloga je dočakala, da kdo ima "nevarne misli", mora biti kaznovan s sedemletnim zaporom. "Nevarne misli" so v tem slučaju definirane kot puntarske misli proti vladi. Predloga pa ni veljala samo za tiste, ki so v sedanjem času "mislio nevarno", marveč tudi za one, ki so kdaj v preteklosti tako mislili in za tiste, ki mislijo, da bodo kdaj v bodočnosti gojili "nevarne misli".

Japonsko časopisje je vodilo ostre boje proti predlogu. Najlepše je povedal neki poslanec, ko je dejal v debati o predlogu: "Ako ta predloga postane zakon, tedaj bodo edino norci varni pred ječom, dočim bodo vse pametni ljudje na Japonskem sedeli sedem let." Vlada je pritiškala na zbornico, da naj sprejme predloga, še da bo tvorila močan jez zoper boljšev

F. M. Dostoevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

Razkošje kostumov je bilo ta dan nezaslijanlo za naše razmere. Že pred štirinajstimi dnevi je bilo mesto polno rodbinskih anekdot, ki so jih naši posmehljive sive sveže primašali k Juliji Mihajlovni. Domäce karikature so romale iz rok v roke; sam sem videl v albumu Julije Mihajlovne nekaj risb te vrste. Vse to pa ni ostalo neznamo tam, odkoder so prihajale anekdot; zato je pogalo zadnje čase v rodbinah takšno sovraštvo do Julije Mihajlovne. Toda zdaj zabavljiva in skrta z zornimi, ajo jo le omeni. Toda jasno je bilo že naprej, da bo izbruh nejevolje brezmejen, če odsek le v najmanjši stvarci ne ustrezne in ples le kolikaj razočara ljudi. Zato je sam pri sebi vsakdo čakal skandal; in ko so ga že tako čakali, kako naj ne bi nastal?

Ravno opoldne je zabučal orkester. Kot eden izmed rediteljev, to je dyanastorice "mladih ljudi s pentijo", sem videl na lastne oči, kako se je začel ta dan sramotnega spomina. Prvo je bila neverjetna gneča pri vhodu. Kako je mogoče, da je že odkraja vse odreklo, ne izvzemši niti police! Pravega občinstva ne dolžim: rodbinski očetje ne le da niso tiščali in niso napotovali nikomur, včle svojim službenim stopnjam, ampak narobe, pravijo, da jih je bilo že na ulici strah, ko so videli za naše mesto velikanski naval innožice, ki je oblegala privoz in se ruvala na prag, namesto da bi se mirno vrnila. Medtem je prihajala kočija za kočijo, dokler se ni ulica zagodila. Zdaj, ko plsem, imam trdne podatke, da sta Ljamsin in Liputin nekaj najostudnejše svogati enostavno vtipotapila brez vstopnega. Morebiti jima je pomagal še kdo drugi izmed ostalih rediteljev. Gotovo je, da so se pojavljali docela neznani obrazi, z dožele in bogre odkod še. Komaj so vstopili ti divjaki v dvoran, so že vsi do zadnjega kakor naučeni povpraševali, kje je bufer, in ko so zvedeli, da ga ni, so začeli zmerjati brez vase politike, s predrznostjo, ki dotlej ni bila pri nas v navadi. Res je, da so nekateri izmed njih že prišli pijkeni. — Mnogi, ki še niso videli pedobnega, so za minuto utihnili ob vstopu, odpirali usta naštežaj, ozirali se kroginkrog ter strmel kakor divjaki nad bogastvom predsednične dvorane. Velika bela dvorana, čeprav že stare zidave, je bila v resnicu krasna: ogromna, dve vrsti oken v štric, s starodavno poslikanim in pozlačenim stropom, korom, zrealnimi medstenki, rdečo draperijo na belem polju, mramornimi kipi — kakršnimi že, a vendor kipi — težkim starodavnim pohištvtom iz Napoleonovih časov, belim, pozlačenim in obitim s rdečim baržunom. Na koncu dvorane se je dvigal ta dan visok oder za literate, ki so imeli predavati, dvorana sama pa je bila kakor glediščko pritlije, obstavljen s stoli, med katerimi so se odpirali široki prehodi za občinstvo. Toda po prvih minutah strmenja so že začela najbrezumniteljnega vprašanja in opaže: "Mogoče pa niti ne maramo predavanja... Denar smo plačali... Občinstvo je nesramno prevarjeno... Mi smo gospodarji, ne Lembkova..." Z eno besedo, kakor bi jih bili samo zato spustili note. Zlasti se spominjam lučaja, v katerem se je odlikoval včerajšnji knežič iz Petrograda, ki je bil opoldne pri Juliji Mihajlovni, tisti v štrelčem ovratniku in v vnanjosti lesene punčke; vselej njenih trdrovratnih prošnji si je tudi on gripel pentijo na levo ramo ter postal naš tovaršreditelj. Ko se je nanj nateknil kozav umirovjen kapitan, velik ko gora, opira se na celo grudo raznovrstne sdrge, ki je drenjala za njim, in začel sitnariti, kod da se pride v bufer? — je pomignil redarju. Ukaz je bil izvršen, kot bi trenil pijkenega kapitana so kljub zmerjanju odvlekli iz dvorane. Medtem se je začelo pojavljati napoved tudi "pravo občinstvo", razlivaje se v treh dolgih curkih po trojmem prehodu med stoli. Razgrajajo se postajali tiši; toda obrazi občinstva, tudi "najčestejšega", so se zdeli nezadovoljni in esupli, nekatere dame pa so bile naravnost prestrašene.

Posedil so se vendor že enkrat; tudi godba je utibnila. Gostje se so začeli usekavati in ogledovati. Prikovanje na vseh obličjih je bilo kar preveč slavnostno — to je že samo po sebi vselej slabo znamenje. Toda Lembkovih še ni bilo. Žida, baržun in briljanti so se iskrili in bleščali na vseh straneh; zrak se je napojil s parfumi. Moški so nosili vse redove, staro gospodje celo uniforme. Prikazala se je naposled tudi predsednica z Lizo. Nikolaj prej nisem videl Lize sijati tako slepeče prelest in tako bogati toaleti kakor zdaj. Njeni laje so bili ubrani v kodre, oči so se ji bliskale in lice je ozarjal smehljaj. Učinkovalo je vidno; vse jo je gledalo in šepetalno o njih. Govorili so, da išče z odmi Stavrogina, toda niti njega niti Varvara Petrovne ni bilo. Takrat nisem razumel izraza njenega obličja: zakaj je odsevalo toliko radosti, sreče in odločne modi? Spominjal sem se včerajšnjega dogodka in strelil kakor v snu. Toda Lembkovih še zmerom ni bilo. To je bila že napaka. Pozneje sem zvedel, da je Julija Mihajlovna do poslednje minute čakala Pjotra Stepanoviča, brez katerega ni mogla zadnji čas niti več prestopiti, čeprav si sama ni priznala tega. V eklepaju priponim, da je Pjotr Stepanovič prejšnji večer na zadnji odsekovi seji odločil rediteljsko pentijo, s čimer jo je ogorčil kar do solz. V njeni začudenje in pozneje nepopolno razburjenje (to omenim naprej) je izginil za vse opoldne in se na literarnem predavanju sploh ni pokazal, tako da ga ni srečala živa duša tuk do večera. Občinstvo je začelo naposled razodevati očitno nestrpnost. Tudi na oder ni bilo nikogar. V zadnjih vrstah so jeli plonkati kakor v gledali. Stari gospodje in dame so grbandili čelo: "Lembkova se vendar preveč koštata." Celo med najboljšimi delom občinstva se je začelo neokusno skuljanje, še da veselice mogoče zares ne bo in je nemara Lembke v resnicu tako bolan itd. itd. Ali hvala Bogu, tudi Lembkova sta se nadzadne grikatali: on je vedel pod pasduho. Priznam,

da sem se strašno bal za njiju nastop; toda bajko so se menda pogrezale, resničnost se je polegala svojih pravic. Občinstvo si je kar oddehnilo. Lembke je bil dozdevno zdrav ko riba, tako so sklepali vsi, kakor pomnici; lehko si mislimo, koliko pogledov se je uprla vanj. Radi znacičnosti naj omenim, da je bilo v naši višji družbi sploh malo takih, ki so verjeli, da je Lembkejeva pamet le količaj v neredu: njegova dejanja so se jim zdela povsem normalna, še tisto istorijo včeraj dopoldne na trgu so vzeli z odobravanjem na znanje. "Tako treba začeti od kraja," so govorili veljaki. "Drugi prihajajo kot človekoljubi, končajo pa vsi s strogoščijo in se niti ne zavedo, da je ravno za človekoljubje najbolj potrebna," — vsaj v klubu so modrovali tako. Obsojali so le, da se je razburil: "To bi moral opraviti bolj hladnokrvnu; nu, kaj mož je novince," so govorili poznavaveli. Z enako željnostjo so zleteli vsi pogledi k Juliji Mihajlovni. Je seve točka, o kateri nima nihče pravice zahtevati od mene prihovedevec preveč natančnih podrobnosti: ženska je ženska, skrivenost je skrivenost. Vem samo eno: sinoci je stopila v kabinet Andreja Antonoviča ter ostala še njim dolgo čez polnoč. Andrej Antonovič je dobil odpuščanje in tolazbo. Zedinila sta se v vsem, vse je bilo pozabljeni, in ko se je na koncu izpovedi Lembke vseeno spustil na kolena, v strašnem spomini na glavno, sklepno epizodo zadnje noči, je soproga s svojo prelestno ročico in nato še z ust zgradila pot glamencem izlivom skesanih besed viteško rahločutnega, toda po getnutju oslabljenega moža. Vsi so videli srečo na njenem obličju. Blizala se je iz izrazom odkritosti in v prekrasnem kostumu. Menda je stala zdaj na viku svojih želj: veselica, cilj in vence njeni politike, je bila uresničena. Stopaje na svoj prostor, tik pod odrom, sta se obavda klanjala na vse strani ter odgovarjala na poklonke. Družba ju je takoj obstopila; predsednica jima je vstala nasproti... Ali tedaj se je zgodila grda pomota: godba je tebi nič, meni nič, urezala tuš — ne mogoče kake koračnice, temveč navaden mizni tuš, kakor v našem klubu, ko pijo pri slavnostnem obedu na čigavo zdravje. Zdaj vem, da se je v to putril Ljamsin kot reditelj, češ da je v počaščenje Lembkovih. Izgovor, da ga je zapeljala neumnost ali prevelika gorenost, je bil vendar tako verjeten... Ah, takrat še nisem slutil, da si z izgovori nič več ne ubijajo glav in da gomeni danaknji dan zaključek vsega njihovega dela. Toda tuš ni bil vse; v nej voljno začudenje in mužanje občinstva je s konca dvorane in s kora zdaj zagnel "urá!" takisto menda Lembkeju v čast; glasov ni bilo mnogo, ali reči moram, da niso utihnili precej časa. Julija Mihajlovna je zardela, njene oči so se zabliskale. Lembke je obstal pri svojem sedežu, obrnjen k kričačem, ter se veličastno in strogo oziral po dvorani... Preprosili so ga, da je sedel; s strahom sem zapazil na njegovem licu tisti nevarni smehljaj, s katerim je stal včeraj dopoldne v ženinem saloru ter gledal Stepana Trofimoviča, preden je stopil k njemu. Zdelo se mi je, da vidim v njegovih črtah tudi zdaj zlovesč, in kar je bilo še hujše, smeh izraz — izraz bitja, ki žrtvuje sebe, samo da ugodi včasij ciljem svoje soprove... Julija Mihajlovna mi je naglo pomignila k sebi ter mi šepnila, naj hitim k Karmazinovu in ga poprosim, da začne. Komaj pa sem bil spet v dvorani, se je zgodila nova grdobja, samo da še dosti odurejna od prve. Na odru, na praznem odru, kamor so se obračali do tega hipa vsi pogledi in vsa pričakanja in kjer so videli zgolj mizico in pri mizici naslanja, na nji pa srebrni stopavki s kostarcem vode — na tem praznem odru se je mahoma prikazala ogromna postava kapitana Lebdjakina v fraku in beli ovratnici. Osupnil sem tako, da nisem verjal svojim lastnim očem. Kapitana je morda obšla zadrega; ustavil se je v globljem delu ladje. Dzajti pa se je začul izmed občinstva krik: "Lebdjakin, ti?" Kapitanov bedasti zaripli obraz — bil je pijan ko čep — se je raztegnil pri tem oklicu v topo, široko režanje. Vzdignil je roko, podrgnili si čelo, stresel kosmato glavo in stopil dva koraka naprej, kakor pripravljen tvegati vse; tedaj pa ga je mahoma posili smeh, ne glasom, toda poln, zategel srečen smeh, od katerega se je zamajala vsa njegova debela masa; očesi sta mu kar izginili v njem. Ob tem prizoru se je zasmajala skoraj polovica občinstva; kakih dvajset ljudi je začelo plokati. Resno občinstvo se je mračno spogledovalo; toda vse skupaj je trajalo komaj pol minute. Na oder je zdaj planil Liputin s svojo rediteljsko pentijo in dvoje slug, ki sta oprezeno prihajali kapitana pod pasduho, dočim mu je šepnil Liputin nekaj v uho. Kapitan je zgrhančil obrvi, zagordnil: "I nu, če je tako —!" mahnil z roko, obrnil svoj ogromni hrbet k občinstvu ter izginil s spremljevalcem. Ali trenutek na to je Liputin spot prihjal na oder. Na ustnicah mu je igral njegov najslajši vskadanji smehljaj, ki je največkrat spominjal kisa v sladkorjem, v roki pa je držal listi pisemskega papirja. Z drobnimi, toda gostini koraki je pristopil k prednjemu robu odra.

"Gospoda," je nagovoril občinstvo, "po ne-paznosti se je pripetilo smično nesporazumeljenje, ki je zdaj odstranjeno; toda z upom sem prezel sporočilo v globoko, presplošljivo prošnjo enega naših tukajšnjih poetov... Prevzet po človekoljubnem in visokem cilju... včle svoji vnanjosti... po istem cilju, ki nas druži vse... obrisati solze izobraženih, toda vernih deklek naše gubernije... bi ta gospod, se pravi, hotel sem reči, naš tukajšnji poet... seveda z željo ohraniti inkognito... silno rad videl svojo pesem prebrano pred začetkom plesa... se pravi, hotel sem reči, predavanja. Dasi pesem ni v sporedu in tudi ne more biti... dobil sem jo komaj pred pol ure... vendar se nam (komu 'nam'? Ves ta razkosan in zmeleni govor nazivam dosebedno) je zadelo, da bi se pesem zaradi globoke naivnosti čuvstva, ki se druži v nji s prav tako veliko veseljstvo, lahko prebarvala, seveda ne kot resna stvar, marveč kot prispevki, ki se prilega slavnostnemu raspoloženju... Z eno besedo, ideji... Tem bolj, ker je samo par vrstic... in zato bi prosil slavno občinstvo dovoljenja." "Berite!" je revknil glas s konca dvorane. "Tak naj berem!" "Berite, berite!" se je čulo mnogo glasov.

(Dalje prihodnjih.)

OTOK ZAKLADOV.

Čudoviti doživljaji malega Jacka na suhem in na morju.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Poslovenil J. M.

OSTROG.**XVI. POGLAVJE.**

Zdravnik pričoveduje, zakaj in kako so zapustili ladjo.

Bilo je nekako ob pol dveh — trikratni udarec zvona v mornarskem jeziku — ko sta oba čolna odrinila od Hispanole proti obrežju. Kapitan, sodnij v jaz smo se v kabini razgovarjali o našem položaju. Ako bi le majhna slika vleka, bi padli nad šestorico upornikov, ki so ostali z nami na ladji, porezali vrvi in sidra in odričili na morje. Toda vetrna ni bilo in da je bila mera naše zadrege polna, je prišel Hunter s poročilom, da je Jacke Hawkins skrival zvezel v čoln in odpul z ostanimi.

Povedal sem kapitanu svoj načrt in medsebojno sva potem doznela vse njegove podrobnosti.

Postavili smo starega Redrutha v hodnik med kabino in prednjim delom ladje s tremi ali štirimi načasanimi puškami. Hunter je prispejal čoln okoli zadnjega dela ladje, in Joyce in jaz sva začela nalagati vanj zaboje s smodnkom, guške, vreče pečenca, sodne svinjine, sod konjaka in močjo neprecenljivo ročno lekarnico.

Sednili in kapitan sta pa ostanila na krovu in poslednji je poklical krmarja, ki je bil najvišji mornar na ladji.

"Gospod Hands," je rekel, "tuješ sva dva izmed nas z dvema sakoresoma v rokah. Ako dā kdorkoli izmed vas šestorico kakovokoli znamenje, obleči na mestu."

Bili so zelo iznenadeni in po kratkem posvetovanju so se zbrali pri srednjem delu hišice nad kabino, brez vrova znamenom, prijeti na vselej na suhu.

Nikdar mi ni prišlo na misel, da bi dvomil nad Jackom Hawkinsonom; bili smo le v skrbih za njegovo življenje. Z ozirom na načaj onih mož se nam je zelo skorom nemogoče, da bi še kedaj videli fant. Tekli smo na krov.

Smola je skoraj vrvela v čolnu in zaviljala včasih na suhu.

Medtem smo z nekajen naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo naglico naložili čoln, kolikor smo smeli.

Joyce in jaz sva zvezla skoraj včasih na suhu.

Medtem smo z največjo